הירשביינס באַרימטע אידילישע קאָמעדיע "גרינע פעלדער" היינט 8.30 אָוונט אין ליטל טעאַטער מיין סטריט אַנטקעגן סעלקירק טיקעטס 50c. אויפגעפירט פון מנורה סאָסייטי

זון אויפגאַנג — 7.51.
זון אונטערגאַנג — 5.34.

אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאַנאַדע עטאַבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: קלאָר און קאַלט

Vol. 21, No. 28. Winnipeg, Monday Feb. 9, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג. מאָנטאָג, כב׳ שבט, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY FEB 13 1931

נייער דאָקומענט וועגן ארץ-ישראל וועט פאַרעפנטלאַכט ווערן נאָך די וואָך, אָבער ער וועט וואַרשיינלאַך ניט ענדערן גרינדלאַך רעגירונגס פּאָליטיק

ציוניסטישע עקסטרעמיסטן און פּאַלעסטינער רעגירונג קעגן פּריצייטיקער פאַרעפנטלאַכונג פונם דאָקומענט — פעס־פילד וועט וואַרשיינלאַך פאַרבלייבן קאָלאָניאַל מיניסטער, אָבער היי־קאָמישאָנער וועט רעזיגנירן

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאָנדאָן, פעב. 9 (איטא). — כאָטש די אַלגעמיינע פּרעסע האָט נעכטן ענדגילטיק אָפּגעלייקנט די קלאָגנען וועגן לאָרד פעס־פילדס רעזיגנאַציע, ווערט אָבער דער "איטא" באַקאַנט פון ראַיעלע קוואַלן, אַז אויף אַן עקסטראַאָרדינאַרער זיצונג פונ׳ם קאַבינעט וואָס קומט פאַר היינט (מאָנטאָג) וועט פאַרהאַנדלט ווערן לאָרד פעספילדס דראַמע צו רעזיגנירן. צוליב דער נייער דערקלערונג פון פּאַלעסטינער פּאָליטיק וואָס די רעגירונג גרייט זיך צו אַרויסגעבן עס ווערט אָבער אָנגענומען פאַר זיכער, אַז די זיצונג פונ׳ם קאַבינעט וועט פירן צו דעם, אַז לאָרד פעספילד זאָל ווייטער פאַרבלייבן אויף זיין פּאָסטן, ווייל די דע־גירונג קאָן זיך איצט ניט דערלויבן קיין אינערלאַכן קריזיס.

פאַרקערט אָבער, די פראַגע פון לאָרד טשענסעלפאָרס רעזיגנאַציע צוליב דער נייער דערקלערונג, איז ניט פון באַזונדער וואָרנסקייט, ספּעציעל דערפאַר ווייל זיין טערמין ווי היי־קאָמישאָנער עגדינט זיך שוין אַלצאיינס.

דערווייל פאַרשטאַרקט זיך די פאַדערונג פון אייניקע צִיוניסטן, באַזונדערס פון די עקסטרעמערע גרופּעס, אַז אינטער קיין אומשטענדן זאָלן די ציוניסטן ניט איינ־שטימען צו דעם, אַז דער רעגירונגס דאָ־קומענט זאָל איצט פאַרעפנטלאַכט ווערן. זיי איינען אָן, אַז דער דאָזיקער דאָקומענט וועט האָבן צו טאָן בלויז מיט ווייניקער פראַגן, בעת די ווייכטיקערע פראַבלעמען זיינען נאָך ניט דיסקוטירט געוואָרן.

עס ווערט אויך אָנגעזייטן, אַז ביידע עקסטרעמען, די פּאַלעסטינער אַרטיפיס־טראַציע און די עקסטרעמערע ציוניסטן, אייניקע זיך אין זיין פאַדערונגען, אַז די פאַרעפנטלאַכונג פון דעם דאָקומענט זאָל אָפּגעלייגט ווערן, ווייל ביידע האָבן מורא פאַר ערנסטע רייבונגען צווישן דער אַנגע־טור שפּעטער, ווען דער צווייטער טייל פון דער רונג פון דער רעגירונגס פּאָליטיק בנונע ארץ־ישראל.

דער פּלאַן צייכנט אָן די דערווערבונג און אויסלייזונג פון באַדייטנדיקע סטראַ־טעגישע שטחים פון באַרן אין ארץ־ישראל דאָס געלט־פאַר וועלכן דאַרף אין פינף יאָר צייט געשאַפן ווערן פונ׳ם אַמעריקאַ־נער אידיטום. דער פּלאַן איז מאַדעלירט געוואָרן לויט׳ן ביישפּיל פון די אידישע קהלות פון קאַנאַדע, דרום אפריקע, טשע־כאָסלאָוואַקיע און אַנדערע לענדער. צווישן אַנדערש ווערט אויסגענומען, אַז די נע־מען פון אַמעריקאַנער שטעט און שטאַטן זאָלן געגעבן ווערן צו היסטאָרישע פונקטן אין די אויסגעלייזטע שטחים.

אוסישקין ניט צו אָפּטימיסטיש אָבער גלויבט אַז באַרן קאָן דערוואַרבן ווערן

מ. מ. אוסישקין האָט אין זיין רעדע געגעבן אַן אָפּנהאַרציקן איבערבליק אי־בער דער פּאָליטישער לאַגע. אויסדרוקנדיק זיין האָפענונג, אַז די לעצטע דעפעשן פון לאָנדאָן וואָס זאָלן אָן אַ נייע פאַרשטענ־דיקונג צווישן דער בריטישער רעגירונג און דער אידישער אַגענטור ריכ־טיק, האָט ער אָבער געמאַכט קלאָר אַז ער טיילט ניט מיט דעם אָפּטימיזם אַרויסגע־ביינט אין אייניקע קריזיס.

דאָך גלויבט ה׳ אוסישקין, אַז אַ שריט פאָראויס אין דער לאַגע פראַגע קאָן און מוז געמאַכט ווערן. ער האָט געזאָגט: "עס איז נאָך מעגלאַך אויסצומיידן דעם אומ־גלק. די אַראַבישע לאַגע באַאיצער זיינען אַזוי גרייט צו פאַרקופן, ווי מיר זיינען בייגערעך צו קויפן. עס מוז בלויז באַזיי־טיקט ווערן די האַנט וואָס פאַרשטעלט דעם וועג פאַר׳ן אידן, ניט צולאַזנדיק אים צום באַרן".

ער האָט פאַרגעזעצט: "איך פיל זייער גוט די פינאַנציעלע דערפעסיע אין אַמע־ריקע. אָבער מיינע איינענע אָפּטימיזמען אין פאַרגאַנגענע עטלאַכע וואָכן האָבן מיר פאַקטיש דערוויזן, אַז קיין זאַך קאָן ניט שטערן, ווען דאָס׳איז דאָ דער שאַרקער ווילן צו דערגרייכן".

שלאַגט פאַר אינטערנאַציאָנאַ־לע קאָמיסיע פאַר אַראַבישער קאָלאָניזאַציע אין עבר הירדן

ה. נייומאַן האָט פאַרגעשלאָגן דעם פּלאַן פון אַן אינטערנאַציאָנאַלער קאָמיסיע צו קאָלאָניזירן אַראַבער פון פּאַלעסטינע אין עבר הירדן. ער האָט אָנגעצייגט, אַז אַזאַ קאָמיסיע אין פאַרמירט געוואָרן פאַר דער קאָלאָניזאַציע פון גרינס, אויסגעוויזן דע־טערקיי, אין גריכנלאַנד.

אַ באַגרייסונג צו דער קאָנפערענץ אין נאַמען פון דער רעגירונג איז אָנגענומען פון אַן אַריאָקולטור מיניסטער אַרטור מ. הייד. ער האָט אויסגעדריקט זיין פאַרדראָס, וואָס אַזוי לאַנג זיינען אָפּגעזונדערט אין שטאַט קאָן ער פערזענלאַך ניט באַגריסן די קאָנפע־רענץ. זיין באַגריסונג לויטעט צווישן אַנ־דערס:

"מיין האַרציקע באַגרייסונג צו אייער אַרבעט פון אויסלייזן דעם באַרן אין ארץ־ישראל, אונטער דער פירערשאַפט פון אייער גרויסן לידער, מנחם מענדל אוסישקין. די אויפלעבונג פונ׳ם באַרן אין פאַ־לעסטינע, הייליק פאַר אַלע אין קריסט, מוז אַרויסרופן דעם גרעסטן אינטערעס און די עסטעטע באַוואונדערונג ניט נאָר ביי אַלע וואָס האַלטן טייער די גרויסע פאַר־נאַנגענהייט פון פּאַלעסטינע, נאָר אויף פון דער וואָס האָבן געטריי פאַר זאַך אַ גרעסע־רער צוקונפט פאַר׳ן לאַנד, אונטער דער אינטערנאַציאָנאַלער נאַראַנטיע צו גרינדן די אידישע נאַציאָנאַלע היים.

"די איצטיקע צייטוויליקע שוועריקייטן וואָס ווערן געמאַכט ניט נעקוקט אויף דער אַלגעמיינער אַנערקענונג פון די גרויסע אידישע דערגרייכונגען, און די קריטיק פון די פאַרזוכן צו פאַרהאַלטן דעם אידישן פאָנגעס, באַוועגן די דאָזיקע באַגרייסונג".

דר. עלמוואוד מיד, באַוואוסטער אַמע־ריקאַנער שעף פון דער "רעקלאַמיישאַן בייראָ", פונ׳ם איינרן דעפאַרטמענט, האָט אין זיין באַגרייסונג אויסגעדריקט זיין פעסטן גלויבן אין דעם ענדגילטיקן זיג פון דעם אידישן אידיאַל פון דער אידישער נאַציאָנאַ־לער היים, און ער האָט קריטיקירט דעם וויסן פאַפיר. ער האָט געזאָגט: "פּאַלעס־טינע איז געווארן דער קרבן אין דעם פאַר־וואָך מיט די בריטיש שוועריקייטן פון דער בריטישער אימפּעריע".

ראָבערט סזאָלד דערקלערט פּאָליטישע לאַגע

וואַשינגטאָן, פעב. 9 (איטא). — אַז די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע שטאַנדפּונקט אַז דער מאַנדאַט איבער פּאַלעסטינע זאָל אַרויסגענומען ווערן פון די הענט פונ׳ם קאָלאָניזירן אַראַבער פון פּאַלעסטינע אין עבר הירדן. ער האָט אָנגעצייגט, אַז אַזאַ קאָמיסיע אין פאַרמירט געוואָרן פאַר דער קאָלאָניזאַציע פון גרינס, אויסגעוויזן דע־טערקיי, אין גריכנלאַנד.

אַ באַגרייסונג צו דער קאָנפערענץ אין נאָמען פון דער רעגירונג איז אָנגענומען פון אַן אַריאָקולטור מיניסטער אַרטור מ. הייד. ער האָט אויסגעדריקט זיין פאַרדראָס, וואָס אַזוי לאַנג זיינען אָפּגעזונדערט פון שטאַט קאָן ער פערזענלאַך ניט באַגריסן די קאָנפע־רענץ. זיין באַגרייסונג לויטעט צווישן אַנ־דערס:

"מיין האַרציקע באַגרייסונג צו אייער אַרבעט פון אויסלייזן דעם באַרן אין ארץ־ישראל, אונטער דער פירערשאַפט פון אייער גרויסן לידער, מנחם מענדל אוסישקין. די אויפלעבונג פונ׳ם באַרן אין פאַ־לעסטינע, הייליק פאַר אַלע אין קריסט, מוז אַרויסרופן דעם גרעסטן אינטערעס און די עסטעטע באַוואונדערונג ניט נאָר ביי אַלע וואָס האַלטן טייער די גרויסע פאַר־נאַנגענהייט פון פּאַלעסטינע, נאָר אויף פון דער וואָס האָבן געטריי פאַר זאַך אַ גרעסע־רער צוקונפט פאַר׳ן לאַנד, אונטער דער אינטערנאַציאָנאַלער נאַראַנטיע צו גרינדן די אידישע נאַציאָנאַלע היים.

"די איצטיקע צייטוויליקע שוועריקייטן וואָס ווערן געמאַכט ניט נעקוקט אויף דער אַלגעמיינער אַנערקענונג פון די גרויסע אידישע דערגרייכונגען, און די קריטיק פון די פאַרזוכן צו פאַרהאַלטן דעם אידישן פאָנגעס, באַוועגן די דאָזיקע באַגרייסונג".

דר. עלמוואוד מיד, באַוואוסטער אַמע־ריקאַנער שעף פון דער "רעקלאַמיישאַן בייראָ", פונ׳ם איינרן דעפאַרטמענט, האָט אין זיין באַגרייסונג אויסגעדריקט זיין פעסטן גלויבן אין דעם ענדגילטיקן זיג פון דעם אידישן אידיאַל פון דער אידישער נאַציאָנאַ־לער היים, און ער האָט קריטיקירט דעם וויסן פאַפיר. ער האָט געזאָגט: "פּאַלעס־טינע איז געווארן דער קרבן אין דעם פאַר־וואָך מיט די בריטיש שוועריקייטן פון דער בריטישער אימפּעריע".

ראָבערט סזאָלד דערקלערט פּאָליטישע לאַגע

וואַשינגטאָן, פעב. 9 (איטא). — אַז די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע שטאַנדפּונקט אַז דער מאַנדאַט איבער פּאַלעסטינע זאָל אַרויסגענומען ווערן פון די הענט פונ׳ם

נייער לייטענאַנט גאָווערנאָר

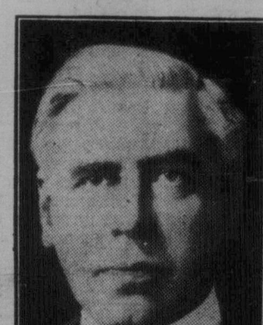

האָנ פרענק סטענפילד, וועלכער איז מיט אַ קורצער צייט צוריק באַשטימט געוואָרן לייטענאַנט גאָווערנאָר פון נאָוואַ סקאָשיאַ.

—(::)—

מזל טוב

אַ טאָכטער געבאָרן צו מר. און מרס. פּי־ליפּ גרינבערג, 737 סעלקירק עוועניו. מר־טעל און קינד אין דזשעגעראַל האָספּיטאַל אין בעסטן צושטאַנד.

—(::)—

אויף אַ באַזוך אין שטאָט

מר. ד. ניטיקמאַן, פון עדמאָנטאָן, איז דאָ אין אין דער נאַסט פון זיין באַבע, מרס חיה ניטיקמאַן, 153 מעגנוס עוועניו.

—(::)—

וועגן מרס. ד. סעקטערס געזונט

אַ סך פון די צאָלרייכע פריינט פון מרס ד. סעקטער, פרעגן זיך ביי/אונז אויב מיר ווייסן מער גענויערס וועגן איר לאַגע. מרס סעקטער לייגט זייער ערנסט קראַנק פאַר די לעצטע פאָר וואָכן אין דזשעגעראַל האָספּיטאַל.

דער לעצטער באַריכט, הייגט פרי, איז, אַז מרס. סעקטערס לאַגע איז עטוואָס מער האָפענונגספול, כאָטש זי איז נאָך ניט אויס־סער נעפאַר. סיי די פאַמיליע, סיי די דאָק־טוירים זיינען פיל באַזאָרגט.

ציוניסטישע לאַגע דיסקוטירט ביי נאַציאָנאַל פאָנד קאָנ־פערענץ מיט אוסישקינען אין וואַשינגטאָן

גינסטיקע באַריכטן דערוואַרטעט אין לאָנדאָן. — פינף יאָריקער נאַציאָנאַל־פאָנד פּלאַן, לויט קאַנאַדער מוסטער, אָנגענומען.— אוסישקין ניט אָפּטימיסטיש בנוגע פאַרהאַנדלונגען מיט בריטישער רעגירונג

(ספּעציעלע טעלעגראַמע צו "דאָס אידישע וואָרט" פון "איטא")

וואַשינגטאָן, ד. ק., פעב. 9 (איטא). — כאָטש קיין באַשטעטיקונג איז דאָ נאָך ניט דערהאַלטן געוואָרן וועגן די גינסטיקע באַריכטן פון לאָנדאָן וועגן דער רעגרעסיע פאַרשטענדיקונג צווישן דער אַגענטור און דער בריטישער רעגירונג, — האָט די נאַציאָנאַלע קאָנפערענץ פאַר׳ן נאַציאָנאַל פאָנד, אָפּגעהאַלטן אין ווילאַרד האָטעל, אויסהערנדיק די רעדעס פון מנחם אוסישקין, נ. נייומאַן, ליפּסקי, רבי בערלין, בערל לאַפקער און באַראַיי, — אָנגענומען דעם פינף־יאָריקן פּלאַן פון באַרן אויסלייזונג אין ארץ־ישראל, פאַרגעשלאָגן פון אַר־סיסקינען.

דער פּלאַן צייכנט אָן די דערווערבונג און אויסלייזונג פון באַדייטנדיקע סטראַ־טעגישע שטחים פון באַרן אין ארץ־ישראל דאָס געלט־פאַר וועלכן דאַרף אין פינף יאָר צייט געשאַפן ווערן פונ׳ם אַמעריקאַ־נער אידיטום. דער פּלאַן איז מאָדעלירט געוואָרן לויט׳ן ביישפּיל פון די אידישע קהלות פון קאַנאַדע, דרום אפריקע, טשע־כאָסלאָוואַקיע און אַנדערע לענדער. צווישן אַנדערש ווערט אויסגענומען, אַז די נע־מען פון אַמעריקאַנער שטעט און שטאַטן זאָלן געגעבן ווערן צו היסטאָרישע פונקטן אין די אויסגעלייזטע שטחים.

אוסישקין ניט צו אָפּטימיסטיש אָבער גלויבט אַז באַרן קאָן דערוואַרבן ווערן

מ. מ. אוסישקין האָט אין זיין רעדע געגעבן אַן אָפּנהאַרציקן איבערבליק אי־בער דער פּאָליטישער לאַגע. אויסדרוקנדיק זיין האָפענונג, אַז די לעצטע דעפעשן פון לאָנדאָן וואָס זאָלן אָן אַ נייע פאַרשטענ־דיקונג צווישן דער בריטישער רעגירונג און דער אידישער אַגענטור ריכ־טיק, האָט ער אָבער געמאַכט קלאָר אַז ער טיילט ניט מיט דעם אָפּטימיזם אַרויסגע־ביינט אין אייניקע קריזיס.

דאָך גלויבט ה׳ אוסישקין, אַז אַ שריט פאָראויס אין דער לאַגע פראַגע קאָן און מוז געמאַכט ווערן. ער האָט געזאָגט: "עס איז נאָך מעגלאַך אויסצומיידן דעם אומ־גלק. די אַראַבישע לאַגע באַאיצער זיינען אַזוי גרייט צו פאַרקופן, ווי מיר זיינען בייגערעך צו קויפן. עס מוז בלויז באַזיי־טיקט ווערן די האַנט וואָס פאַרשטעלט דעם וועג פאַר׳ן אידן, ניט צולאַזנדיק אים צום באַרן".

ער האָט פאַרגעזעצט: "איך פיל זייער גוט די פינאַנציעלע דערפעסיע אין אַמע־ריקע. אָבער מיינע איינענע אָפּטימיזמען אין פאַראַנגענענע עטלאַכע וואָכן האָבן מיר פאַקטיש דערוויזן, אַז קיין זאַך קאָן ניט שטערן, ווען דאָס׳איז דאָ דער שאַרקער ווילן צו דערגרייכן".

שלאַגט פאַר אינטערנאַציאָנאַ־לע קאָמיסיע פאַר אַראַבישער קאָלאָניזאַציע אין עבר הירדן

ה. נייומאַן האָט פאַרגעשלאָגן דעם פּלאַן פון אַן אינטערנאַציאָנאַלער קאָמיסיע צו קאָלאָניזירן אַראַבער פון פּאַלעסטינע אין עבר הירדן. ער האָט אָנגעצייגט, אַז אַזאַ קאָמיסיע אין פאַרמירט געוואָרן פאַר דער קאָלאָניזאַציע פון גרינס, אויסגעוויזן דע־טערקיי, אין גריכנלאַנד.

אַ באַגרייסונג צו דער קאָנפערענץ אין נאָמען פון דער רעגירונג איז אָנגענומען פון אַן אַריאָקולטור מיניסטער אַרטור מ. הייד. ער האָט אויסגעדריקט זיין פאַרדראָס, וואָס אַזוי לאַנג זיינען אָפּגעזונדערט פון שטאַט קאָן ער פערזענלאַך ניט באַגריסן די קאָנפע־רענץ.

נייער לייטענאַנט גאָווערנאָר

האָנ פרענק סטענפילד, וועלכער איז מיט אַ קורצער צייט צוריק באַשטימט געוואָרן לייטענאַנט גאָווערנאָר פון נאָוואַ סקאָשיאַ.

—(::)—

מזל טוב

אַ טאָכטער געבאָרן צו מר. און מרס. פּי־ליפּ גרינבערג, 737 סעלקירק עוועניו. מר־טעל און קינד אין דזשעגעראַל האָספּיטאַל אין בעסטן צושטאַנד.

—(::)—

אויף אַ באַזוך אין שטאָט

מר. ד. ניטיקמאַן, פון עדמאָנטאָן, איז דאָ אין אין דער נאַסט פון זיין באַבע, מרס חיה ניטיקמאַן, 153 מעגנוס עוועניו.

—(::)—

וועגן מרס. ד. סעקטערס געזונט

אַ סך פון די צאָלרייכע פריינט פון מרס ד. סעקטער, פרעגן זיך ביי/אונז אויב מיר ווייסן מער גענויערס וועגן איר לאַגע. מרס סעקטער לייגט זייער ערנסט קראַנק פאַר די לעצטע פאָר וואָכן אין דזשעגעראַל האָספּיטאַל.

דער לעצטער באַריכט, הייגט פרי, איז, אַז מרס. סעקטערס לאַגע איז עטוואָס מער האָפענונגספול, כאָטש זי איז נאָך ניט אויס־סער נעפאַר. סיי די פאַמיליע, סיי די דאָק־טוירים זיינען פיל באַזאָרגט.

פּראַגע פון צוואַנג אַרבעט אין די סאָוועטישע וואַלד לאַגערן וועט אויפ־געהויבן ווערן אין בריטישן הויז

לאָנדאָן, פעב. 8.— די פראַגע פון צוואַנג אַרבעט אין די סאָוועטישע וואַלד לאַגערן, וועט אויפגעהויבן ווערן אין בריטישן הויז אין אַ באַזונדערן פאָרשלאָג פון אַ מיטגלידער פון דער אַרבעטערס פּאַרטיי, אַלס אַ מיטל צו פאַרהינדערן אַזאַ אַרבעט אין אַנדערע לענדער.

דער פאָרשלאָג פון צוואַנג אַרבעט אין די סאָוועטישע וואַלד לאַגערן, וואָס איז שוין דיסקוטירט געוואָרן אין לאָנדאָן הויז, וועט קירצלאַך אויף אויפגע־נומען ווערן אין אונטערשטן הויז, ווי דאָ ווערט באַהאַנדעלט. באַטשט די אַרבעטער פּאַרטיי האָט געפּרוּווט מאַכן חוזק פון די דאָזיקע קלאָגעס, זיינען אָבער די באַריכטן פון סאָוועטן פאַרבאַנד ווען דער לאַגע אין דער רעגירונג, אַז פאַר זאָגן אַז אַרבעט אין די פראַגע וועט געלייזט ווע־רען".

די זיצונג וועט האָבן צוטאָן מיט דער "הלל פאָנדרייסאָן", — אַ רעליגיעזע און קולטורעלע אידישע יוגנט אָרגאַניזאַציע געשטיצט פון די בני־ברית. עס וועט פאַרהאַנדלט ווערן די פראַגע פון אויס־ברייטערן די טעטיקייטן פון דער אָרגאַ־ניזאַציע קיין קאַנאַדע, און דער עטאַבלי־רונג פון אַ באַזונדער קאַנאַדער סקאַ־לערשיפּ.

מר. קאַנטאָר איז אָפּענפאַרן קיין שי־קאַגאָ צו דער דאָזיקער זיצונג.

פּראַגע פון בני-ברית סקאָלערשיפּ פאַר קאַנאַדע וועט פאַרהאַנדלט ווערן פעברואַר 10טן

א. ע. קאַנטאָר, גענעראַלער פּרעזי־דענט פון הייגער בני־ברית לאָדזש און אייזיקער קאַנאַדער פאַרטרעטער אין גענעראַל עקזעקוטיווע פון דיסטריקט נרענד לאָדזש נו. 6, האָט געקראָגן די פאָלגנדיקע טעלעגראַפישע איינלאַדונג:

סינסינאַטי. — די "הלל" קאָמיסיע בעט אויף צו קומען צו איר זיצונג אין שיקאַגאָ, פעב. 10טן, וואו עס וועט באַ־האַנדלט ווערן די פראַגע פון אַ קאַנאַדער סקאָלערשיפּ און "בריטערער פאַרנעס" אַרבעט און די פראַגע וועט געלייזט וועט־רען".

די זיצונג וועט האָבן צוטאָן מיט דער "הלל פאָנדרייסאָן", — אַ רעליגיעזע און קולטורעלע אידישע יוגנט אָרגאַניזאַציע געשטיצט פון די בני־ברית. עס וועט פאַרהאַנדלט ווערן די פראַגע פון אויס־ברייטערן די טעטיקייטן פון דער אָרגאַ־ניזאַציע קיין קאַנאַדע, און דער עטאַבלי־רונג פון אַ באַזונדער קאַנאַדער סקאָ־לערשיפּ.

מר. קאַנטאָר איז אָפּענפאַרן קיין שי־קאַגאָ צו דער דאָזיקער זיצונג.

אַנב - אורחא

פון מאַרק

אידישע מעלות

יעדעס פאָלק האָט זיינע מעלות און זיי־נע חסרונות.

איך האָב אָבער נאָך ניט געזעען קיין פאָלק וואָס זאָל זוכן אַרויסשטעלן זיינע חסרונות און באַהאַלטן זיינע מעלות . . .

אויף וויפל איך ווייס, זוכן פעלקער אויס אַלערליי מעלות מיט וועלכע די נאַטור זאָל זיי האָבן געבענשט, און זיי לייגן איין די וועלט מיט זעלבסט־באַרימערײַ.

פאַרקערט, זייערע חסרונות מינימיזירן זיי אָדער פאַרדעקן זיי אינגאַנצן. און אַז זיי גיבן שוין צו זייערן אַ חסרון, שטעלן זיי אָבער אַרויס קעגן אים הונדערטער מע־לות, וואָס ווענן אַריבער דעם קליינטשיקן פעלער, ווי אַ שטיק גאָלד ווענט אַריבער אַ פעדער.

און אויב ס׳איז דאָ אַ חסרון וואָס וואַרפט זיך שוין זייער שטאַרק אין די אויגן, דאָן שרייבט מען צו די שולד פאַר אים צו דער געשיכטע, — "זי איז שול־דיק, וואָס ביי אונז האָט זיך אַנטוויקלט אַזאַ חסרון". די מעלות אָבער זיינען איינ־געבאָרענע, פון גאָט אָדער דער נאַטור גע־שיינקטע, און צו זיי האָט שוין די געשיכ־טע גאָר קיין שייכות ניט . . .

**

מילא, פאַרשטיי איך: אַ פאָלק איז גע־גליכן צו אַ מענש וואָס וויל זיך אויספּיי־נען פאַר לייטן, — און ס׳איז אפשר אַ נאַ־רישקייט, אָבער ניט קיין עולה צו פאַר־דעקן פון פרעמדע אויגן די איינענע חס־רונות (אַז מען שעמט זיך מיט זיי איז שוין אויף אַ שטיק מדרגה).

אָבער אַז מען מישט שוין די געשיכטע, אָבער אַז מען מישט אַריין די געשיכטע, מען צו אַ שטומער באַשעפעניש נעבאַה׳, וואָס קאָן זיך אַליין ניט פאַרטיידיקן?

איז ממה־נפשך: אָדער די געשיכטע איז אַ זייטיקער צושויער און האָט ניט צו טאָן מיט די מעלות און ניט מיט די חס־רונות פון די פעלקער, — אָדער זי מישט זיך יאָ אין די מענשלאַכע ענינים. און אין דעם פאַל, אויב זי איז שולדיק פאַר אונזערע חסרונות, קומט איר אָבער אויך דער קרעדיט פאַר אונזערע מעלות.

**

איך פערזענלאַך בין מער גענויגט צו דער לעצטער סברא: אויב מיר, אידן, האָבן געוויסע מעלות לגבי אַנדערע פעל־קער, איז דאָס אַ דאַנק דעם, וואָס גע־שיכטלאַכע סיבות האָבן זיי ביי אונז אַנט־וויקלט, — פונקט אַזוי ווי אונזערע חסרו־נות (און מיר האָבן זיי, ברוך־השם, אַי־בערגענוג), זיינען אַ פּערל־יוצא פון געווי־סע געשיכטלאַכע סבות.

און אַזוי, אויב מיר שטאַלצירן דערמיט וואָס מיר האָבן אַרויסגעגעבן אַן איינ־שטיין, דאַרפן מיר זיך שעמען, וואָס פון אונז אין אַרויסגעקומען אַן אַזעון.

מיידן מיר זאָלן אָפּמאַכן גלייך־אויף־גלייך: ניט שטאָלצירן מיט אונזערע איינ־שטיינס און ניט שעמען זיך מיט אונזערע אַזעונס.

**

אַט האָבן מיר, למשל, אונזערע באַרימ־טע אידישע פּעאַיקייטן.

אידן, אידישע אימיגראַנטן, האָבן אויס־געבויט ריזיקע פינאַנציעלע און אינדוס־טריעלע אונטערנעמונגען אין אַמעריקע. עס זיינען דאָ הונדערטער אידישע מיליאָ־נערן וואָס האָבן אָנגעפאַנגען זייער קאַריע־רע מיט אַרבעט אין אַ. סוועט שאָפּ פאַר עטלאַכע דאָלאַר אַ וואָך.

דאָס זיינען אָבער כמעט אין אַלע פאַלן אידישע אימיגראַנטן אין עדשען דור, — די ביי זיי וועמען די פעאיקייטן זיינען אויס־געשאַרפט געוואָרן אויפ׳ן האַרטן שטיין פון לעבן.

זייערע קינדער צייכענען זיך בכלל ניט אויס פון אַלע אַנדערע אַמעריקאַנער.

דערצוגיגן אונטער נויאיישע אומשטענדן פאַר אַ דור — צוויי, פאַרליר אידן זיינ־רע פאַרשפּיצט "אידישע קעפּ", — זיי קריגן געוויינלאַכע נויאיישע קעפּ . . .

**

אין זיין לעקציע וועגן ישעיהו הנביא דאָ, האָט פּרץ הירשביין אָנגעצייכנט דעם היסטאָרישן הינטערגרונט. אויף וועלכן עס האָט זיך אַנטוויקלט דער אידישער פּאַסיפיזם, אונזער האָט צו מלחמות, וואָס געפינט אַזאַ דערשטערנדיקן אויסדרוק אין ישעיה׳ס מיט־האַמערס־קלאַפּנדיקע פערזן.

אָבע רדי אידן זיינען דאָך גאָר ניט גע־ווען אַלעמאָל אַזעלכע אומשולדיקע לעמע־לאַך.

די אוראַלטע אידן ווערן פון היסטאָרי־קער פאַרצייכנט ווי "קריגערישע שבטים". ס׳איז דאָ אַ חשד אַז די ערשטע אידן זיינען געקומען קיין מצרים, וואו זיי זיי־נען שפּעטער פאַרשקלאַפט געוואָרן, ווי זיינער.

שפּורן פון דער אידישער קריגערישקייט זיינען פאַרבליבן אינ׳ם "לא תחיה כל נשמה" (אַ געבאָט צו די אידן זיי זאָלן ניט לאָזן לעבן קיין איינעם פון די באַ־וואוינער פון לאַנד כנען).

פון צייט צו צייט, צוליב היסטאָרישע אומשטענדן, איז די אידישע קריגערישקייט אָפּגעפאַלן, און זיך ווידער באַניי־ט.

אפילו בעת׳ן צווייטן בית־המקדש האָבן די חשמונאים געפירט בלוטיקע מלחמות, ניט נאָר צוליב פאַרטיידיקונג, נאָר אויך צוליב באַזיגונג: אַזוי האָבן זיי לשמל אדום באַזיגט און מיט גוואַלד אַרויסגע־צוואונגען אויף די אדומים דעם אידישן גלויבן.

און די רוימער האָבן פון די אידן אויף קיין האַניק ניט געלעקט, אפילו שוין נאָך׳ן חורבן.

**

איצט זיינען מיר פאַסיפיסטן, — עס וואָלט געווען אַזאַ אונז אַ היסטאָרישער אומזין צו זיין מיליטאַריסטן.

אָבער אַט ניט אונז אַ לאַנד און אַביסל עשיו׳ס ידים, מיר וועלן, בין איך זיכער, זייער שנעל פאַר׳נויאישט ווערן . . .

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

בלויז דעלעגאַטן וועלן צוגעלאָזן ווערן צו היינטיקער קאָנפערענץ

בלויז דעלעגאַטן, מיט געשריבענע "קרעד־דענשלס" פון זייערע אָרגאַניזאַציעס וועלן צוגעלאָזן ווערן צו דער היינטיקער קאָנפע־רענץ אין תלמוד תורה זאָל, ווי מיר ווערן געבעטן צו מעלדן. דער עולם איז דערפאַר געבעטן ניט צו קומען, ווייל אַבסאָלוט קיינער וועט ניט אַריינגעלאָזן ווערן אין זאָל: אַנדערש וואָלט עס ניט מעגלאַך גע־ווען אָנצוגיין מיט דער קאָנפערענץ.

די קאָנפערענץ ווערט פאַררופן געמיינ־שאַפטלאַך פון דעם "פּופּעצנער קאָמיטעט", "ערד העיר" און "שטאָט קאָמיטעט", און זי דאַרף אויסגלייכן דעם בשר־כשר סכסוך־די קאָנפערענץ וועט וואַרשיינלאַך אויך באַ־טראַכטן די לאַגע פון דער תלמוד תורה און פלעגער פאַר אַ פּערמאַנענטער קהל־שער קערפּערשאַפט.

די רעזולטאַטן פון דער קאָנפערענץ וועלן מיר באַריכטן אין "דאָס איד. וואָרט"

באַדייטנדיקע סומע געשאַפן ביי עפּע־נונג פון נייער ת״ת אין קאַלגאַרי

קאַלגאַרי, אַלטאַ., פעב. 9 (ספּעצ. צו ד. א. וו. פון אונזער קאָרעספּאָנדענט ה. זיסקין). — צוויי טויזנט דאָלאַר אין מזומן געלט איז דאָ געשאַפן געוואָרן פאַר דער נייער תלמוד תורה, נאָך אַ אָפּיל פונ׳ם פּרעזידענט, הערנר גאַלרבערג, ביי דער פייערונג לכבוד דער עפענונג פון די נייע קלאַס צימערן, אין דעם קהל׳שן צענטער.

די אידן פון קאַלגאַרי האָבן אַריינגע־צייגט גרויס באַגייסטערונג פאַר דער עפע־נונג פון דער נייער תלמוד תורה פאַר דער תלמוד תורה אַ גרויסער עולם, אַרום 600 מענשן, זיינען געקומען צו דער פייערונג, וועלכע אין דורכגעפירט געוואָרן אין אַן אַנטוויי־אַסטישער אַטמאָספעריע.

—(::)—

נייַן פאַראָרטיילט פאַר פאַר־שפּריטן פּראָקלאַמאַציעס אין ירושלים

ירושלים, פיב 8. — נאָך אַ פּראָצעס וואָס האָט זיך פאַרצויגן פינף טעג, זיי־נען פינף אידן און פינף אַראַבער גע־פונען געוואָרן שולדיק אין פאַרשפּריטן העצע פּראָקלאַמאַציעס בעת דער לויה פון מכמוד אלי אין ירושלים.

זיי זיינען פאַראורטיילט געוואָרן דע־פּאָרטירט צו ווערן אויפגעזאַמלט אַרבות פאַר גוטער אויפפירונג.

—(::)—

גראָסערי סטאָר אין סט. באַניפּייס באַרויבט אויף $85

האַראַלד פעסקאָו, פאַרוואַלטער פון נילס אַ סטאָר, אין 125½ מאַריאַן סט., סט. באַניפּייס, איז געווען אַליין אין סטאָר שבת אונט ווען אַ באַנדיט איז אַריין, און אַנשטעלנדיק אַ רעוואָלווער, האָט ער געוואָראָנט מר. פעסקאָו צו האַלטן זיך רו־איק. ער האָט אַרויסגעפירט מר. פעסקאָו אינ׳ם הינטערשטן צימער פון סטאָר, און האָט אויסגעליידיקט די קאַסע, צונעמענ־דיק $85. אַנזאַנגדיק דעם פאַרוואַלטער נעם צו מאַכן קיין טומל, איז ער אַרויס אין דער פינסטער און איז פאַרשוואונדן גע־וואָרן. די פּאָליציי האָט דערוויַיל׳ניט אַנט־דעקט זיינע שפּורן.

—(::)—

פאָדערן "נומערוס נולוס" אין אין דייטשע אוניווערסיטעטן

בערלין, פעב. 9 (איטא).— צום ערשטן מאָל אין דייטשלאַנד איז אַרויסגעשטעלט געוואָרן די פאָדערונג פאַר אַ "נומערוס נולוס" (מען זאָל גאָר קיין אידישע סטו־דענטן ניט אַריינלאָזן), אויף דער פּלעגאַ־דער אינזשינערן אינסטיטוט.

צוויי אידישע וויצע־קאָמיסאַרן באַשטימט

מאָסקווע, פעב. 9 (איטאַ).— צוויי א